

OUDSTEN
Leiderschap in de
Vrije Baptisten
Gemeente
Nieuw-Lekkerland

Vrije Baptisten Gemeente
Nieuw-Lekkerland

Samenvatting

Het doel van dit document is:

- om duidelijk te maken welke plaats en positie de oudsten in onze gemeente innemen;
- wat er van de oudsten verwacht mag worden en
- welke rol de gemeente speelt in hun functioneren.

Tevens wordt toegelicht wie in onze gemeente als oudste op mag treden en aan welke eisen een oudste moet voldoen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inleiding	4
1.1 Doelstelling	4
1.2 De plaats van oudsten in de bijbel	4
2 Bijbelse termen	6
2.1 Definitie van oudste	6
2.2 Definitie van opziener	6
3 De positie van de oudsten	7
3.1 Gezag van oudsten	7
3.2 Gehoorzaamheid aan de oudsten	7
3.3 Beschuldiging van een oudste	7
3.4 Wees alert op gevaar	8
4 De structuur	9
4.1 Meervoudig leiderschap – duurzaamheid	9
4.2 Mannelijk leiderschap – scheppingsorde	10
4.3 Gekwalificeerd leiderschap - persoonlijke kenmerken	11
4.4 Herderlijk leiderschap – doelstelling	12
4.5 Samenvatting	15
5 Aanstellingsproces	16
5.1 Verlangen	16
5.2 Kwalificatie	17
5.3 Selectie en toetsing	17
5.4 Bevestiging	18
5.5 Aanstellingsproces in de praktijk:	18
5.6 Aanstellingsperiode:	19
5.7 Oudste met sabbatical	20

Inleiding

1.1 Doelstelling

In het maatschappelijk leven is er behoefte aan duidelijkheid hoe de dingen georganiseerd zijn en hoe en aan wie we verantwoordelijkheid moeten afleggen. In de gemeente is het niet anders, zij het dat de bijbel hierover ons veel te zeggen heeft. Daarom is onder woorden gebracht hoe de gemeente wordt geleid, door wie en met welke specifieke taken en opdracht. We zijn er van overtuigd, dat het besturen en leiden van een gemeente niet het onderhouden van een instituut is, en dat de leiding er niet op uit mag zijn om een verheven en onaantastbare positie hierin te bekleden. Deze on-bijbelse en klerikale structuur stelt de kerk als instituut op de voorgrond, terwijl de gemeente als gezin en lichaam van Christus als geheel de soevereiniteit van Christus zou moeten weerspiegelen.

Samenvattend: we spelen geen kerk, maar willen mensen brengen tot geestelijke volwassenheid (Ef 4:11-16).

De structuur binnen de kerken is erop gericht, dat je slechts dienstbaar aan de gemeente kan zijn, als je de positie of het ambt van ouderling, diaken of predikant hebt verkregen. In onze gemeente staat de structuur ten dienste van de groei en opbouw van de gemeente en van de leden. Dit uit zich in het actief stimuleren door de oudsten en kringleiders op het gebied van het zoeken naar gaven, opdoen van kennis, vormen van karakters en het geven van het goede voorbeeld. We willen mensen aanzetten tot het doen van goede werken, zonder te vervallen in een over-georganiseerd geheel van beleidstukken en vergaderingen.

De oudsten van de gemeente nemen hierin een belangrijke plaats in. Ze gaan de gemeente voor in de meest essentiële dingen van het gemeente zijn: het betonen van liefde, dienend en met bewogenheid voor de gemeente. Daarnaast is het van het grootste belang, dat de plaatselijke gemeente duurzaam geleid wordt door een hechte kring van oudsten. Als het leiderschap verdeeld is, valt de gemeente uiteen. Is er eenheid, wordt scheuring voorkomen en zal het getuigenis van de gemeente alleen maar krachtiger zijn.

Het doel van dit schrijven is om duidelijk te maken welke plaats en positie de oudsten in onze gemeente innemen, wat er van de oudsten verwacht mag worden en welke rol de gemeente speelt in hun functioneren. Tevens wordt toegelicht wie in onze gemeente als oudste op mag treden en aan welke eisen een oudste moet voldoen.

1.2 De plaats van oudsten in de bijbel

Zowel in het oude als in het nieuwe testament zien we oudsten met gezag optreden temidden van Gods volk, terwijl ze leiding geven en besturen. In het Oude Testament functioneerden de oudsten als vertegenwoordigers van het volk voor God en voor koningen, en als rechters onder het volk.

Al in het begin van de nieuwtestamentische Gemeente zien we de oudsten in nauwe samenwerking met de apostelen (Hand. 15: 2,4,6,22,23). Dit laat een zekere voortzetting zien van de manier waarop de oudsten functioneerden in het Oude Testament. We zien dat in het Nieuwe Testament het werk van oudsten in de plaatselijke Gemeente steeds meer in de richting gaat van herderlijke zorg, onderwijs en opzicht, in plaats van vertegenwoordigen en recht spreken.

In het de volgende hoofdstukken zal de positie van de oudsten beschreven worden en het daarmee onlosmakelijk verbonden gezag in het licht van de bijbel. Daarna volgt een toelichting op de cruciale en essentiële taakomschrijving voor leiderschap als oudste in de gemeente. Ter afsluiting zal het praktische proces van aanstelling tot oudste worden besproken. Hierin zijn tevens de criteria opgenomen, waar een oudste aan moet voldoen.

2 Bijbelse termen

2.1 Definitie van oudste

De Griekse term voor 'oudste' of 'iemand van jaren' is presbuteros (lett. 'oudere'). Dit woord wordt ongeveer 20 keer genoemd met het oog op oudsten in de plaatselijke gemeenten. Het woord drukt de waardigheid van iemand ten gevolge van zijn leeftijd uit; maar het kan ook verwijzen naar de diepte van iemands ervaring en rijpheid, zelfs al is hij nog niet op gevorderde leeftijd. De hedendaagse termen 'presbyter' (in het Nederlands verbasterd tot 'priester' - wat heel iets anders betekent!) en 'presbyteriaans' zijn van dit woord afgeleid.

2.2 Definitie van opziener

Drie verschillende bijbelgedeelten laten ons duidelijk zien dat de termen 'oudste' en 'opziener' hetzelfde ambt in de nieuwtestamentische Gemeente aanduiden. Paulus spreekt tot de oudsten van Efeze als 'opzieners' (Han 20:28) en noemt ze later ook oudsten en opzieners. (Tit 1:5-7). Tenslotte, als Petrus schrijft over het functioneren van de oudsten, dan omschrijft hij hun taak als het 'houden van toezicht', d.w.z. 'dienen als opzieners' (1 Pet 5:1-2). Het Griekse woord voor 'opziener' is episkopos, dat in het Nederlands verbasterd is tot 'bisschop'. Het wordt slechts vijf maal in het Nieuwe Testament gebruikt. Het bijbehorende werkwoord betekent 'kijken naar', 'letten op', 'toezicht houden', etc.

Concluderend: de woorden oudste en opziener slaan op dezelfde mensen, maar het woord oudste doelt meer op de rijpheid van hun geestelijke ervaring, terwijl het woord opziener meer het karakter van hun werk aanduidt.

3 De positie van de oudsten

3.1 Gezag van oudsten

De manier waarop leidinggevende broeders en oudsten gezag moeten hebben is gebaseerd op het navolgen van hun voorbeeld. 'Houdt uw voorgangers in herinnering ... en volgt, terwijl u het einde van hun wandel beschouwt, hun geloof na' (Hebr. 13: 7). Als Petrus aan de oudsten schrijft, zegt hij 'niet als heersers over de erfgoederen, maar als zij die voorbeelden voor de kudde worden' (1 Petr. 5: 3).

Gelovigen zullen veel eerder het gezag erkennen van een broeder die hun een goed voorbeeld geeft, persoonlijk in hen geïnteresseerd is en hen benadert met de houding van een dienstknecht dan van iemand die gezag opeist vanwege zijn positie. Paulus legt de nadruk op zijn moreel gezag, gebaseerd op zijn voorbeeld. Hij was voor hen een voorbeeld van hard werken (Hand. 20: 33-35). In antwoord op de aanvallen die men in Korinthe op hem deed, verwees hij anderzijds wél naar zijn positie als apostel.

3.2 Gehoorzaamheid aan de oudsten

Wat nu als een gelovige zich niet onderwerpt aan een bekwame en goed functionerende oudste in een plaatselijke gemeente? Zo'n oudste kan dan de andere broeders die ook als oudsten werkzaam zijn, benaderen en één van hen meenemen. En zonodig kunnen alle oudsten geraadpleegd worden. Als die gelovige weigert om naar deze oudsten te luisteren, dan kan de hele gemeente geraadpleegd worden, en moet er misschien een gemeentelijke tuchtmaatregel genomen worden.

Moeten wij ons altijd aan de oudsten onderwerpen? Als een bepaalde oudste in een plaatselijke gemeente niet erg gelukkig is met iets wat een gelovige doet, en hem dit vertelt, moet die gelovige deze oudste dan meteen gehoorzamen? (Heb 13 : 17) Hier blijkt het belang van meerdere oudsten. Als ik moeite heb met de vermaning van een oudste, kan ik hem beleefd vragen om met de andere oudsten te overleggen over dit punt. Maar dan moet ik wel een positieve houding hebben. Ben ik bereid in onderdanigheid te luisteren naar wat zij mij te zeggen hebben?

3.3 Beschuldiging van een oudste

Het kan ook zijn dat een oudste ergens van beschuldigd wordt. Zo'n beschuldiging kan alleen aangenomen worden op basis van twee of drie getuigen (1 Tim 5: 19). Als de onschuld duidelijk is geworden, maar ook als hij weer hersteld is, kan zijn werk als oudste doorgaan, aangenomen dat hij dan nog steeds voldoet aan de Schriftuurlijke vereisten. (Dat zal mede afhangen van de aard van de overtreding.)

Als een oudste in het openbaar een misstap belijdt en dat ernstig meent, dan is het voor de gemeente mogelijk nog steeds vertrouwen in hem te hebben.

Anderzijds zullen zij die volharden in de zonde, onder een of andere vorm van tucht gesteld moeten worden (1 Tim 5: 20).

Het is belangrijk het gezag van de oudsten niet al te zeer te beklemtonen ten koste van het gezag van de gemeente. Het is de gemeente die het gezag en de verantwoordelijkheid heeft om haar eigen heiligheid als Gods lichaam te bewaren, en niet primair de oudsten. Dat is heel duidelijk uit de beide brieven aan de Korinthiërs. Geadresseerd aan de 'Gemeente van God die in Korinthe is', herinneren deze brieven de gelovigen eraan dat zij de verantwoordelijkheid hebben (en daarmee ook het gezag) om uit te sluiten (1 Kor. 5: 13) en om weer in praktische gemeenschap te herstellen (2 Kor. 2 : 6-8). Zo ook vertrouwt de Heer het gezag om te binden en te ontbinden (in het geval van een broeder die zondigt) toe aan de Gemeente, en niet slechts aan de leiders en de oudsten (Matth. 18 : 15-20). Dit fundamentele gezag wordt ontleend aan zijn tegenwoordigheid, 'want waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn naam, daar ben Ik in hun midden'. Dit ingestelde gezag is niet verdwenen, in tegenstelling tot dat van de apostelen.

3.4 Wees alert op gevaar

Een reëel gevaar is, dat een oudste in een gemeente gaat domineren. Dit is een gevaar dat elke bekwame en gewetensvolle broeder bedreigt, vooral als de andere broeders blij zijn dat hij het werk opknapt, terwijl zij er 'hun gemak van kunnen nemen'. De fout ligt vaak net zo goed bij hén als bij hém. De oplossing voor hem is: het 'dienstknecht-leiderschap' in praktijk te brengen, en voor hen: zich bewust actief in te zetten voor het werk en de gemeente van de Heer.

Een nog groter gevaar is dat niemand in een vergadering als oudste dient en actief bezig is met bezoeken maken, raad geven en leiding geven. Dan kan de situatie ontstaan waarin 'Iedereen doet wat goed is in zijn eigen ogen' (Richt. 17 : 6; 21 : 25).

Een niet veel voorkomend gevaar, doch geenszins fictief is besluiteloosheid en gebrek aan daadkracht. We streven naar een beperkte mate van organisatie, waarin elke oudste voor een deelgebied in de gemeente verantwoordelijk is. Alleen die zaken die van belang zijn om te noemen in een oudsten vergadering, die van belang zijn voor het besturen van de gemeente worden besproken. We willen snel en voortvarend kunnen handelen, zonder daarbij onzorgvuldig te zijn.

4 De structuur

De structuur van de gemeente zal beschreven worden aan de hand van vier kenmerken: meervoudig leiderschap, mannelijk leiderschap, kwalificaties van leiders en herderschap. Het eerste heeft te maken met de duurzaamheid van de kring van leidinggevendens. Als er iemand af moet haken om welke reden dan ook, zal de kring van oudsten en de gemeente gewoon doorgaan met functioneren. Het tweede omvat de principiële keuze om slechts mannen tot het ambt van oudste toe te laten. Het derde omschrijft de kenmerken van de persoon van oudste en hoe hij zich gedraagt in het leven. Het laatste punt vormt de kern van het oudste zijn. Met welk doel neem je de bediening van oudste op je en wat wordt er van je verwacht. Deze punten zijn elk afzonderlijk beschreven.

4.1 Meervoudig leiderschap – duurzaamheid

We vinden houvast in het nieuwe testament bij diverse tekstgedeelten die spreken over oudsten, opzieners of leiders van de gemeente. Met redelijke zekerheid staat vast, dat de eerste gemeenten allen geleid werden door meerdere oudsten (Han 11:30, 15, 14:23, 20:17). Het bestuurlijke, organisatorische en pastorale toezicht op een plaatselijke gemeente is dan ook in handen van een groep begaafde, herderlijke oudsten. Dit herderlijke aspect wordt verduidelijkt door de termen 'hoeden' (1 Pet 5:1-2), 'weiden' (Han 20:28) en 'beschermen' (Han 20:31). Daarnaast wordt gesproken over 'genezen' (Jac 5:14) en nederigheid (1 Pet 5:5). Dit geeft weer, hoe het herderschap en oudste zijn praktisch wordt. Oudsten zijn zowel leider, beschermer en leraar en verlenen geestelijke zorg aan de gehele gemeente.

In contrast met de hedendaagse kerkorde, wijzen we het af, dat de gemeente wordt geleid door een voorganger, predikant of dominee. Maar al te vaak wordt een verheven en heilig beeld geschetst van deze persoon, zonder dat de gemeente bewust is van het priesterschap van alle leden van de gemeente van Christus. We zoeken niet naar een nieuwe priester in de protestantse kerkorde, maar naar een kring van gelovigen die toezicht wil houden op het (geestelijk) welzijn van de leden.

We zoeken wel naar meervouding leiderschap, wat betekent dat de gemeente geleid wordt door meerdere oudsten. Gedeeld leiderschap zorgt ervoor, dat je als oudste wederzijds respect moet opbrengen, elkaar moet dienen, geduldig moet zijn en rekening moet houden met elkaars belangen en meningen. Het voorkomt excessen en ongewenste uitpattingen en roekeloos handelen. Op deze manier zorgt gedeeld leiderschap voor meer broederlijke liefde, nederigheid, geduld en liefdevolle wederzijdse afhankelijkheid, ten voorbeeld voor de gemeente.

Daarbij komt logischer wijs dat gedeeld leiderschap vaak lastiger is dan eenhoofdig leiderschap. Onze trots, egoïsme en neiging tot overheersen staan in de weg en wordt aan het licht gebracht. De aspecten waarin we een voorbeeld zouden moeten zijn, nederigheid, broederlijke liefde en dienstbaarheid, ontwikkelen we niet zo snel als we zouden willen. Onze kennis en uiterlijke gaven weten we vaak beter te benutten.

Samenvattend: meervoudig leiderschap zorgt voor:

- evenwicht in de zwakheid van de mens. We zijn blind voor onze tekortkomingen en hebben anderen nodig om ons hierop te wijzen. We hebben tenslotte niet allemaal dezelfde gaven en bekwaamheden. Binnen een kring van oudsten worden extreme ideeën getemperd, harde oordelen gematigd en leerstellige onevenwichtigheden gecorrigeerd. Er is sprake van zelfcorrectie binnen de kring van oudsten.
- verminderde werklast. Het is onmogelijk, dat een leider de zorg van heel de gemeente op zich kan nemen. Het tegendeel is waar: als er meerdere oudsten zijn, kan ieder zich richten en functioneren op het terrein waar zijn gaven liggen. Dit sluit aan bij het volgende punt.
- effectiever leiding geven. Je kan alle afzonderlijke gaven gebruiken om elk aspect van het gemeente zijn te stimuleren.
- afleggen van verantwoording. Je bent elkaar verantwoording schuldig, als oudste onder de oudsten. Het voorkomt de menselijke neiging om te overheersen.

4.2 Mannelijk leiderschap – scheppingsorde

Al is het nog zo verwerpelijk in de hedendaagse cultuur, we behouden het ambt van oudste voor aan mannen. We menen een bijbelse lijn te volgen in het besturen van de gemeente door broeders aan te stellen als oudste, zonder dat we daarbij de vrouw willen discrimineren of van minder waarde willen achten. Deze bijbelse lijn wordt gegeven aan de hand van de volgende elementen:

- hoofdschap (kephale). De man is als hoofd van de vrouw bedoeld, en er wordt van de vrouw verlangd, dat ze zich onderdanig opstelt ten opzichte van haar man (Ef 5:23). Dit betekent geen slaafse onderdanigheid, maar vraagt eerbied voor het door God verleende gezag. Dit principe van mannelijk hoofdschap wordt ook in de gemeente van Christus bekendgemaakt, ondersteund in de verhouding bruid en bruidegom. De scheppingsorde speelt een hele fundamentele rol in deze discussie, want:
 - eerst is Adam gemaakt, daarna Eva
 - Adam heeft zich niet laten verleiden, maar Eva (1 Tim 2:9-15)
- onderwijs geven. Hoewel vrouwen zeer capabel kunnen zijn in het geven van onderwijs, is dit in de gemeente een gevoelig punt. Als we bedenken, dat onderwijs geven in het verlengde ligt van gezag uitoefenen over de leerling, begrijpen we Paulus' stellige bewoordingen (1 Tim 2:12). Onderwijs geven in de gemeente (aan mannen) is slechts voorbehouden aan mannen.
- gezag (authentico). In dezelfde tekst wordt het de vrouw ontzegd om gezag uit te oefenen over haar man.

Bovenstaande, in combinatie met de kwalificaties voor het opziensambt (oudste) wordt uitgegaan van het principe van mannelijk leiderschap. We zien hierin een voorschrift en scheppingsorde van God zelf.

De rol van de vrouw hierin is ondersteunend, corrigerend en aanvullend.

4.3 Gekwalificeerd leiderschap - persoonlijke kenmerken

De bijbel geeft een groot aantal objectieve kwalificaties waaraan een (toekomstig) oudste moet voldoen. Wellicht ten overvloede, maar toch essentieel hierin is de moeilijkheid dat niet alle vereisten objectief kunnen worden waargenomen.

De basis wordt gevormd door het onbesproken en onberispelijk gedrag van de oudste, zodat zijn functie als voorbeeld voor de gemeente niet in het gedrang komt. Een onbesproken oudste geeft critici geen enkel bewijs om hem in diskrediet te brengen, zowel in zijn getuigenis als in zijn leidinggevende positie. Als nadere toelichting op het onbesproken zijn worden de volgende punten genoemd (1 Tim 3:1-10):

- a** Man van een vrouw (mias gynaikos andra), met de nadruk op trouw zijn in het huwelijk aan één vrouw. Moeilijke discussies met betrekking tot scheiding, hertrouwen, weduwen en echtscheiding dienen vanuit een geest van liefde, vergeving, rechtvaardigheid en geduld te worden aangegaan. De oudste dient hierin weer als voorbeeld voor de gemeente ter navolging.
- b** Nuchter (nephalios) betekent gematigdheid in het gebruik van wijn, maar ook als aanduiding voor geestelijke en mentale gematigdheid. Zelfbeheersing, evenwichtig beoordelingsvermogen, stabiel en helder van Geest zijn. Het duidt tevens op de afwezigheid van geestelijke stoornissen die het beoordelingsvermogen en het gedrag beïnvloeden. Er dient een mentaal en emotioneel evenwicht en stabiliteit te zijn.
- c** Bezadigd (sophron) zijn ligt op in dezelfde lijn als nuchterheid, maar dan op het vlak van discretie en gezond verstand. Met tact en rede dient een objectief standpunt ingenomen te kunnen worden in geval van problemen en meningsverschillen. Het vormt het tegenwicht voor hoogmoed, autoritair gedrag en zelfrechtvaardiging.
- d** Beschaafd (kosmios) betekent waardig en ingetogen, fatsoenlijk in zijn gedrag en met orde. Een oudste zal welgemanierd en deugdzaam moeten zijn.
- e** Gastvrij, als uitvloeisel van de christelijke liefde. Een open huis is een teken van een open hart en een liefdevolle, opofferende, dienende geest.
- f** In staat om te onderwijzen. De gemeente wordt gebouwd en de mensen worden gevoed door onderwijs uit de bijbel. Voor onderwijs en het bewaren van de waarheid van het evangelie zijn kennis, bereidheid om te onderwijzen en communicatief vermogen nodig. Hij moet dus zijn bijbel kennen en anderen onderwijzen, mensen aansporen en bemoedigen vanuit de bijbel. Tevens moet hij in staat zijn valse leer te onderscheiden en te weerleggen.
- g** Niet aan wijn verslaafd; je gedachten mogen niet beheerst worden door de verslaving, welke dat dan ook is. Roken was toen geen gevaar, maar kan zeker tot een verslaving gerekend worden.

- h** Niet opvliegend, geen vechtersbaas. Je krijgt te maken met emotionele, intermenselijke conflicten en leerstellige meningsverschillen tussen gelovigen, die je niet oplost door fysiek geweld.
- i** Vriendelijk. De vriendelijke man vormt een levendig contrast met de opvliegende man: hij vertoont de bereidheid om toe te geven en houdt geduldig rekening met de zwakheden en onwetendheid van de mensen.
- j** Niet strijdlustig. Een oudste moet vredelievend zijn. Als er ruzies en twisten zijn, zullen deze bij de oudste ophouden.
- k** Niet geldzuchtig. Geldzucht is de wortel van alle kwaad (1 Tim 6:10) en vertroebelt het beoordelingsvermogen. Een oudste dient niet gedreven te worden door hebzucht, maar hij moet tevreden zijn met datgene waarin God voorziet.
- l** Een goed bestuurder van zijn eigen huis. Als maatstaf wordt het gedrag van zijn kinderen genoemd. Iemand die niet in staat is zijn kinderen vriendelijk maar strikt in de hand te houden door middel van gepaste tucht, kan de gemeente eenvoudigweg niet besturen. Hij moet zijn kinderen op een eervolle, respectvolle en waardige manier in de hand houden. Bedoeld zijn kinderen die bij de ouders thuis wonen, levend onder het gezag van de ouders. Deze maatstaf ontbreekt als er geen kinderen zijn en kan bij een later ouderschap beoordeeld worden.
- m** Niet pas bekeerd, maar volwassen in het geloof, kennende zijn eigen hart. Hoogmoed ligt op de loer, terwijl juist nederigheid verlangd wordt.
- n** Gunstig bekend staan bij buitenstaanders. Nog meer dan bij alle gelovigen is het noodzakelijk dat oudsten door hun morele reputatie een goed getuigenis en geloofwaardigheid van het evangelie uitdragen. Als iemand niet voldoet aan deze eis, bekend staat als oneerlijk, leugenachtig, verleidend of hebzuchtig, zal de omgeving niet alleen kwaad spreken van hem, maar ook van de gemeente. Hij zal dan slechts tot last van de gemeente zijn. De oudste echter is geroepen om het getuigenis naar de omgeving uit te dragen.

Er zijn nog enkele andere bijbelgedeelten te noemen; bovenstaande punten komen in die gedeelten terug.

4.4 Herderlijk leiderschap – doelstelling

Niet de minst belangrijke en tevens de moeilijkste van allemaal. Het betreft hier de doelstelling en taakstelling van de oudste. Het bijbelse beeld van de herder die zorg draagt voor de schapen van zijn kudde, is het zelfde beeld wat Paulus en Petrus gebruiken om de oudsten aan te sporen hun werk te doen (Han 20:28, 1 Pet 5:2). Voor de oudsten van de gemeente komen vanuit dit gezichtspunt enkele aspecten naar voren.

- a. De kudde beschermen. Hierin ligt de opdracht om de gemeente te beschermen tegen ongewenste invloeden van buitenaf (grimmige wolven zullen binnenkomen), maar ook van binnenuit (uit uw eigen midden zullen mannen opstaan, Han 20:28-31). De nadruk ligt niet op het bestrijden van mensen, maar van de verdraaiing van de waarheid van het evangelie. De taak van de oudste is dat hij in staat is om tegensprekers van dit evangelie te weerleggen (Tit 1:5-9). Dit ontslaat de gemeente niet van haar eigen verantwoordelijkheid (Jud 3-4). Wel is het van belang, om de leerstellige overtuiging van de gemeente te kunnen verdedigen, om het hart van het evangelie te bewaken. De oudsten hadden naast de apostelen hierin een taak (Han 15:2). De inhoud van de dwaalleer bestaat uit diverse onderwerpen, maar algemeen geldt, dat ze de unieke en enige mogelijkheid tot verlossing in Jezus Christus ondermijnen (zie onder andere 1 Tim 4:1-10, 2 Tim 2:14-3:13, 2 Pet 2:1-22). Het gedrag van de kudde schapen, die door roofdieren wordt aangevallen, is verbijsterend passief. Als aan de grond genageld, in blinde angst kijken ze toe hoe de andere schapen verscheurd worden. Het lijkt zelfs, of ze het niet in de gaten (willen) hebben dat er levensgevaar dreigt. Dit negatieve aspect van de kudde vormt de opdracht van de oudsten.
- b. Geestelijke waakzaamheid. Een herder is altijd alert op gevaar en zal in actie komen als er gevaar dreigt. In geval van dwaalleer, openlijke zonde en misstanden dient de oudste verstandig en snel te handelen. Aangezien het hier vaak over subtiele gevaren gaat, is gevoeligheid en waakzaamheid geboden (Han 20:31). Oudsten moeten een biddende houding hebben, voortdurend gericht op het welzijn van de gemeente, die onderhevig is aan de invloed van de maatschappij. Er zijn al te veel gemeenten geïnfecteerd met de zonden van deze tijd, zoals ontkenning van de opstanding, hebzucht, geldzucht, egoïsme, homofilie en zelfs het ontkennen van het begrip zonde. De vermaning van Jesaja aan de toenmalige leiders van het volk Israël spreken voor zich (Jes 56:9-12). Als de herders slechts zichzelf dienen en niet de gemeente, zal de gemeente uit elkaar vallen.
- c. Moedig zijn. Om zonde in de gemeente te weerleggen, om interne twisten aan te pakken en om theologisch geschoolde dwaalleraren het hoofd te bieden, is veel moed nodig. Er is een voortdurende geestelijke strijd, waarin veel moed nodig is om niet alleen de gemeente te verdedigen, maar ook om de zonde en het gevaar teniet te doen.
- d. De kudde voeden. De voeding van de gemeente bestaat uit onderwijs uit de bijbel. Een negatief aspect van schapen is, dat ze zelf niet in staat zijn zich van voedsel te voorzien. Van oudsten wordt verwacht, dat ze bekwaam zijn om te onderwijzen (1 Tim 3:2) en te vermanen op grond van de gezonde leer (Tit 1:9). Van de gemeente wordt verwacht, dat ze vooral die oudsten, die zich met prediking en onderricht bezighouden, uiterst respectvol behandelen (1 Tim 5:17). Er mag zelfs sprake zijn van het (gedeeltelijk) financieel onderhouden van deze oudsten; dit wordt overigens niet verwacht in onze gemeente.

- e. De kudde hoeden. Dit betekent leiden of besturen van een groep mensen in een plaatselijke gemeente. De oudsten die goede leiding geven, verdienen het om met eerbied en respect behandeld te worden (1 Tim 5:17). Het zijn de oudsten die de gemeente leiden (Han 20, 1 Pet 5) en ervoor zorgen, dat ze voorzien in wat de gemeente nodig heeft. Ze zoeken naar de richting waarin je als gemeente wilt gaan. De oudsten bepalen het doel, nemen besluiten, sturen bij, corrigeren, zorgen voor noodzakelijke verandering en motiveren de mensen. Ze moeten evalueren, plannen en besturen en zijn probleemoplossers, mensenmanagers, planners en denkers.
- Een gemeente leiden betekent dat je vakkundig om kan gaan met mensen en middelen. Een oudste moet dus zijn gemeente kennen, net zoals de gemeente moet weten wie hun herder is. De schapen luisteren alleen naar de stem van de Herder die ze kennen (Joh 10:3). Een oudste moet weten wat de behoeften zijn, hoe eigenwijs mensen zijn, hoe hij mensen moet behandelen en hoe langzaam en met veel geduld de gemeente moet worden geleid. Hij weet ook de geestelijke gezondheid en situatie vast te stellen, of wil er snel achter komen. Hij is niet bang voor nieuwe vaardigheden en methoden voor het besturen van de gemeente.

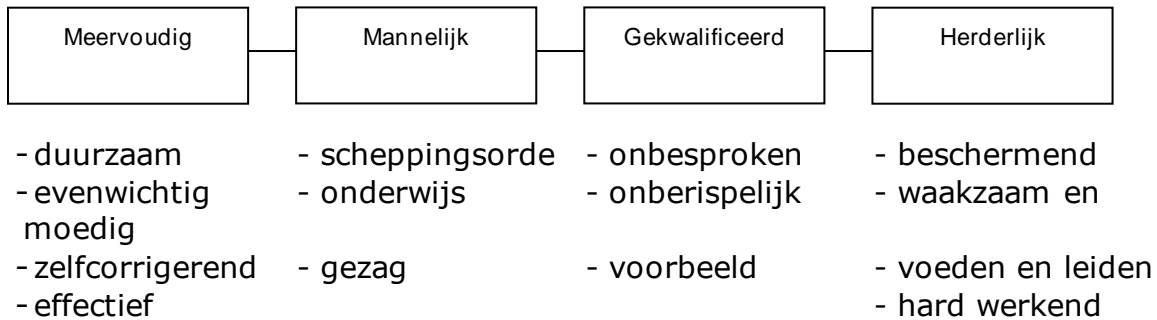
De vereiste voor een oudste, dat hij zijn gezin en huis goed kan besturen (1 Tim 3:4-5), heeft alles te maken met de verantwoording die een oudste heeft binnen de gemeente. Dat het leiden van een gemeente hard werken betekent, blijkt uit het tegenovergestelde. De verkeerde houding van de leiders van het volk (Eze 34:1-8, Zac 11:15-17) leiden tot zelfzucht, luiheid en ongeïnteresseerdheid in de bediening als oudste en is op de lange termijn desastreus voor de gemeente. Er is een grote mate van toewijding vereist, in volledige overgave, dienende met liefde en opofferingsgezindheid.

Het is ontluisterend om te horen, dat er niet of nauwelijks mensen te vinden zijn, die tijd en energie willen steken in de gemeente. Er zijn er slechts weinig, die de motivatie op kunnen brengen om hun leven in te zetten voor de gemeente (1 Joh 3:16). Mensen maken naast hun gezin, tijd vrij voor sport, vrijwilligerswerk, (ver)bouwen van huizen, uitgaan en natuurlijk werken (voor eten en onderdak, maar ook voor rijkdom). Van oudsten wordt verwacht, dat ze zich hierdoor niet laten leiden; soberheid is een deugd. Hun uitgangspunt moet zijn: zelfopoffering, discipline, geloof, volharding, hard werkende door de kracht van de Heilige Geest.

- f. Zorg dragen voor praktische nood. Dit kan gaan om lichamelijke nood of ziekte (Jak 5:14), waar de oudsten een genezende bediening krijgen door bidden en zalven met olie. Verder wordt zorg gedragen voor de zwakken en behoeftigen. Dit uit zich in gebed voor allen, bezoeken, vertroosten, begeleiden en algemeen er voor zorgen dat de gemeente functioneert. De oudsten zijn echter afhankelijk van de mensen, die hen kunnen ondersteunen en mede zorg willen dragen voor het welzijn van allen. Met name de kringleiders en pastoraal werkers verlenen deze ondersteuning. Het lenigen van praktische noden is de primaire taak van de diakenen; de oudsten kunnen veel van het werk op dit gebied delegeren.

4.5 Samenvatting

Ter afsluiting van de inhoudelijke omschrijving van het leiderschap in onze gemeente een beknopt schematisch overzicht:

Het geheim van de zorg voor de gemeente is liefde. Oudsten die betrokken en bewogen zijn bij het welzijn van de mensen, zullen geen moeite hebben om zich er ten volle voor in te zetten de gemeente te beschermen, te voeden en te leiden.

5 Aanstellingsproces

Volgens de bijbel hoort een gemeente opzieners te hebben, mannen die de plaatselijke gemeente leiding geven (1 Tim 3:1, Tit 1:7). In het Grieks wordt dit aangeduid met 'prohistemi', wat betekent leiden, besturen, richting geven. De eerste oudsten en diakenen werden door apostelen of hun afgevaardigden aangesteld (Han 6:1-6, 14:24, Tit 1:5). De huidige oudsten vervullen deze rol, aangezien ze de verantwoording dragen voor het beheer, de zorg en de ontwikkeling van de gemeente.

Mensen voelen zich niet snel geroepen om oudste te worden. Er is een taak weggelegd voor de reeds aanwezige oudsten om te signaleren of er mensen zijn die geschikt zijn als oudste en zich onderscheiden in toewijding, zorg en verantwoordelijkheid. De oudsten kunnen de ontwikkeling van nieuwe oudsten onderdrukken of juist aanmoedigen en ze kunnen actief op zoek gaan.

Als iemand zich aandient, die zich tevens onderscheidt in het verlangen om om de gemeente te leiden, moeten de oudsten daarin een actieve rol vervullen. Als het verlangen ondersteund wordt door het daarbij behorend gedrag en als hij moreel (zedelijk) gezien in aanmerking komt, moeten de oudsten dit verlangen onderzoeken, begeleiden en aanmoedigen. Als leidraad in dit hele proces geldt het volgende principe: ...Laat alles betamelijk en in goede orde geschieden... ...want God is geen God van wanorde, maar van vrede... (1 Kor 14:40, 33).

Aan de hand van de volgende elementen in het benoemingsproces willen we komen tot een ordelijk en heldere gang van zaken. Deze gelden overigens niet alleen voor nieuwe oudsten, maar ook voor de reeds bestaande oudsten. Het accent ligt niet op het komen tot een juiste procedure. Het is meer van belang, dat de juiste persoon gekozen wordt, zodat de gemeente overtuigd is van de juiste keuze en dat dat Gods keuze blijkt te zijn. In deze geest zal naar nieuwe oudsten worden gezocht.

5.1 Verlangen

Het verlangen bestaat uit het begeren van een voortreffelijke taak (1 Tim 3:1). Hoewel het de Heilige Geest is die de oudsten in Efeze aanstelde (Han 20:28), mag een oudste met een bereidwillig hart de gemeente dienen (1 Pet 5:2). Dit betekent, dat er een innerlijke drang moet zijn, een meer dan gemiddeld verlangen om de gemeente voor te gaan in dienstbaarheid.

Dat iemand niet direct zijn verlangen kenbaar maakt, legt tevens een stuk verantwoordelijkheid bij de oudsten neer om verborgen verlangens te signaleren. De signalen die hier gegeven kunnen worden zijn:

- zorg voor anderen in opofferingsgezindheid, liefdevol optreden
- bijbelstudie, de bijbel overdenken met veel tijd en energie
- leiding geven in kinderwerk, jeugdwerk en kringen, onderwijzen en verantwoording dragen

De gemeente mag en moet betrokken worden in het proces tot aanstellen van een oudste. Zij zullen hem erkennen, die onder hen werkzaam zijn, die hen leiden in de Here en hen terechtwijzen (1 Thes 5:12).

Dit in de hoop en verwachting, dat de gemeente hem zeer hoog zal schatten in liefde om hun werk. Het mag de gemeente dan ook duidelijk zijn, dat het hun taak is om hem aan te moedigen zich voor te bereiden op het werk als oudste.

5.2 Kwalificatie

De criteria waaraan een oudste moet voldoen zijn beschreven in het hoofdstuk gekwalificeerd leiderschap. De nieuwe oudste zal zichzelf moeten onderzoeken op geschiktheid, gaven en bekwaamheden om de gemeente te leiden. De oudsten geven hierbij begeleiding en roepen de gemeente op om door gebed deze persoon te ondersteunen. De naam van de nieuwe oudste wordt nog niet bekend gemaakt, dat volgt pas als de oudsten deze persoon geschikt vinden.

5.3 Selectie en toetsing

De mogelijke nieuwe oudsten kunnen worden geselecteerd door de gemeente, door de huidige oudsten of door beiden. Dit laatste heeft de voorkeur, mede doordat deze de nieuwe oudste moeten erkennen als voorbeeld voor hun geloof. Dit kiezen gebeurt niet door een stemming, maar door het presenteren van mannen, die hiervoor geschikt gebleken zijn. De naam van de persoon wordt nu bekendgemaakt.

Selectie hangt sterk samen met toetsing. De gemeente neemt de kwalificaties van oudsten zeer serieus en wil dat nieuwe (en bestaande) oudsten zich altijd kunnen verantwoorden met een rein geweten. De toetsing is een openbare, formele zaak waarin elk gemeentelid zijn inbreng kan hebben. Het gaat er niet om, dat een nieuwe oudste aan de meeste kwalificaties voldoet, maar aan alle (1 Tim 3:10). Het is goed als de gemeente meeleeft, meedenkt en mede-beoordeeld of iemand geschikt is.

Elk bezwaar of beschuldiging met betrekking tot (nieuwe) oudsten dient met zorg behandeld en onderzocht te worden. De klacht is gegrond of niet en dat moet duidelijk worden gedurende een proefperiode. De klachten dienen beoordeeld te worden in de geest en het licht van de bijbel. Als mensen geen klacht indienen of een klacht wordt ongegrond verklaard, wordt van degene die de klacht heeft ingediend verwacht, dat de klacht wordt ingetrokken. Als later, na aanstelling, alsnog gegronde redenen bestaan voor bezwaar, zullen de richtlijnen als beschreven in de bijbel worden gevolgd (1 Tim 5:17-22).

Zelfs als er maar 1 gegronde klacht voor de aanstelling wordt ingediend, zal de voorgenomen bevestiging niet doorgaan. Hoewel er altijd plaats moet zijn voor herstel en vergeving, verdient het de voorkeur om een tijd van bezinning af te spreken. Er kan later alsnog een mogelijkheid zich voordoen, om de toetsing te doorstaan. Er wordt in de bijbel niet gesproken over een te volgen

'herkeuringsproces', maar mensen kunnen ook tot inkeer komen en zo alsnog voldoen aan de kwalificaties.

Tijdens de proefperiode zullen gesprekken en ontmoetingen met nieuwe oudsten plaatsvinden. De onderwerpen die aan bod zullen komen zijn:

- leerstellige overtuiging ten aanzien van verlossing, heiliging, doop, avondmaal, gemeente, onderwijs, dienstbaarheid en overgave.
- meewerken aan de verwezenlijking en ondersteuning van de doelstelling van de gemeente
- persoonlijke gaven, die betrekking hebben op leiderschap, bestuur, herderschap, nederigheid en organisatie.
- speciale interesse voor bepaalde aspecten van het gemeente zijn
- de eenheid binnen zijn gezin en zijn plaats daarin als hoofd
- morele integriteit
- tijdsbesteding

Gemeenteleden hebben de gelegenheid om mondeling of schriftelijk hun vragen te stellen, twijfels of goedkeuring van een nieuwe oudste te uiten; de gemeente is mede verantwoordelijk. De oudsten zullen als conclusie hun goedkeuring, afwijzing, bezwaren of advies ten aanzien van de nieuwe oudste bekendmaken aan de gemeente, mondeling of schriftelijk. De integriteit en privacy zullen te allen tijde gerespecteerd worden; persoonlijke of gevoelige punten zullen uiterst discreet gehanteerd worden.

5.4 Bevestiging

Als er goedkeuring gegeven wordt, volgt de publiekelijke bevestiging als oudste. De manier waarop dit gebeurt, wordt niet duidelijk of breedvoerig omschreven in de bijbel. Het is in geen geval een ceremonie of wijdingsritueel. Het is geen heilig sacrament en het verleent geen speciale genade of kracht. De oudsten worden wel formeel in het ambt aangesteld door handoplegging en gebed. Deze vorm van bevestiging van een oudste ten overstaan van de gemeente geeft het begin aan van de bediening van de nieuwe oudste. Je laat aan de gemeente weten, dat er een nieuwe herderlijke oudste is, die zorg wil dragen voor jou en je gezin. Het verzekert de oudste van de goedkeuring, zegen, gebed, erkenning en gemeenschap van de gemeente.

5.5 Aanstellingsproces in de praktijk:

- De oudsten maken bekend wanneer er behoefte is aan een nieuwe oudste. Gemeenteleden kunnen namen aandragen van broeders. Hierbij wordt gevraagd een korte motivatie te geven waarom men denkt dat de betreffende persoon geschikt zou zijn als oudste. Dit aan de hand van de criteria die zijn verwoord in paragraaf 4;
- Vervolgens wordt er een "appel" avond gehouden met de mannen wiens namen zijn aangedragen door de gemeente aangevuld met mannen die zelf de wens/roeping hebben om oudste te worden echter die niet door de gemeente zijn aangedragen samen met de zittende oudsten;

- Vervolgens is er een tijd van overdenking voor de zittende oudsten en ook voor de broeders die tijdens de "appel" avond hebben aangegeven over het oudste te willen nadenken/bidden;
- Deze periode van zelfonderzoek/reflectie kan eventueel worden gedaan met begeleiding van een oudste;
- Indien na deze periode broeders aangeven roeping te ervaren en zichzelf geschikt vinden om oudste te worden zal er door de zittende oudsten een selectie worden gemaakt;
- Na deze selectie zal/zullen de naam/namen van deze broeder(s) bekend worden gemaakt aan de Gemeente;
- De gemeente heeft dan de gelegenheid om eventueel vragen/ bezwaren kenbaar te maken (toetsing door de Gemeente);
- Indien er geen verdere bezwaren zijn zal vervolgens over worden gegaan tot aanstelling van de nieuw oudste.

In de bijlage wordt bovenstaande schematisch weergegeven

5.6 Aanstellingsperiode:

De termijn voor het dienen als oudste is vastgesteld op maximaal 4 jaar. Verlenging van deze termijn van 4 jaar is mogelijk met een nieuwe periode van 4 jaar.

Met enige regelmaat zullen er dus nieuwe oudsten aangesteld worden.

Er is een rooster van aftreden, dat bij elke wijziging binnen de oudsteraad opnieuw wordt vastgesteld. Men kan niet meer dan eenmaal (aansluitend) aangesteld worden.

De aanstelling tot oudste is dus voor een periode van 4 jaar, tenzij iemand het ambt wil neerleggen, niet functioneert of niet meer aan de eisen of kwalificaties voldoet. Er kan tevens sprake zijn van onder tucht staan, wat geen definitief einde van het oudste zijn hoeft in te houden. Er zijn geen bijbelse argumenten voor een beëindiging op andere gronden of op het beperken van het aantal oudsten binnen de gemeente. We zoeken echter wel naar verscheidenheid in gaven, zodat aan zowel zieken, zwakken, behoeftigen, kinderen en volwassenen (in het geloof) en ongelovigen op een goede manier kan worden gezorgd, zodat we mogen groeien in geloof, dankbaarheid en liefde.

Belangrijk uitgangspunten:

- Na 4 jaar verlengen mag, mits na positieve evaluatie met de hele broederraad;
- Na 4 of 8 jaar is er een sabbatical jaar; Verlichting van de taak door er een einddatum aan te stellen en daardoor ook periodieke vernieuwing van het leiderschap;
- Het principe van de 'roeping voor het leven' is nog steeds mogelijk doordat de broeder later weer kan worden aangesteld als oudste voor een periode van 4 jaar.

5.7 Oudste met sabbatical

De sabbat was oorspronkelijk een dag om oog te hebben voor het werk van God. In de Bijbel vinden we twee motieven voor de sabbat: rusten en gedenken. Op basis hiervan kan een sabbatical (jaar van rust) worden gezien als een periode die:

- ruimte creëert om oog te hebben en bij hernieuwing onder de indruk te komen voor het werk van God;
- tijd geeft om Hem te danken voor wat Hij gaf en geeft;
- gelegenheid schept om te zoeken naar zijn wil voor de toekomstige tijd (bezinning);
- waarin tijd genomen wordt voor verdieping van de relatie met Hem.

Deze periode kan gebruikt worden om extra tijd te kunnen geven aan zijn relatie met God. Maar ook om extra aandacht te kunnen geven aan zijn echtgenoot, kinderen maar ook aan andere relaties. Het is ook om tijd te hebben voor reflectie.

Daarom is het ook goed dat een oudste met sabbatical ook afstand neemt van het dagelijks reilen en zeilen binnen het oudste team.

Een oudste met sabbatical komt in principe na het sabbatsjaar terug in het oudsten team. tenzij hij aan het einde van het jaar zelf aangeeft met reden omkleed waarom hij zich graag definitief zou willen terug trekken als oudste. Dit wordt uiteraard gecommuniceerd naar de gemeente.

De andere oudsten en gemeenteleden hebben de plicht de oudste met sabbatical een jaar van rust te gunnen en moeten er alles aan doen om hem niet onnodig met zaken te belasten.

Uitzonderingen worden in het oudsten team besproken en na overleg is het mogelijk om hem toch ergens bij te betrekken, echter zo min mogelijk.

Proces beschrijving om te komen tot nieuwe oudste(n)

